

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

XVI. De Divortiis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

em emendatam, nisi & ipse simili fornicatione a pol-
 latus fuerit, recipere non compellitur, sed fornicatrix in
 castis cum religiosis mulieribus ad perpetuam agen-
 dam continentiam erit collocanda. *Secundo vero, si
 fornicatus spiritualiter, ab infidelitate reuertatur, cogetur,
 quae in hunc remanet, illum reformare, nisi & ipsi ad
 continentiam transire facere voluerit: quod etiam nolente
 vivo ad fidem reuerso, exequi liberè poterit.*
*Regulariter uxor & vir non possunt disjungi, ut alter suam fa-
 miliam, aut monasterium ingrederetur saltem hoc in casibus pre-
 sentibus & futuris. h. d.*

Hermanente, nec ad sacros ordines, nec ad regularem
 sciendum est obseruanti, nisi forte remanens ejus sit
 eratis, ut sine suspitione incontinentia valeat in seculo
 remanere, aut ipsam continentiam uovere voluerit. Alio-
 qui quamquam de uxoris licentia & monasterium quis
 ingressus fuerit, & professionem fecerit, non uxor ad con-
 continentiam cogi, nec ad uxoribus torum uocari poterit,
 nisi post conjugii ingressum fornicata fuerit, aut se in
 continentiam promittendo abfoluerit.

*Qui inuita uxore ingressus est monasterium, & ab eadem u-
 uertere coactus, ea mortua, non cogitur rursus in monasterium
 reuertari, sed non potest amplius uxorem ducere. Quod si uxore
 non contraxerit, sed ingressus, illa mortua non poterit exire, pre-
 sentibus si fuerit, postquam consentiente uxore. h. d.*

Questum tamen est, si quis uxore inuita & monaste-
 rium intraverit, & repetitus ad eam redire coactus
 fuerit, an eadem mortua, cogendus sit ad monasterium
 reuertari, an vero aliam possit in uxorem ducere? Et in hac
 specie responsum est, uocum quidem non tenuisse, & pro-
 pterea ad monasterium redire minime illum teneri: sed
 cum ingrediendo monasterium, debitum se non exactu-
 rum, promississe uideatur, ulterius uxorem ducere non
 poterit: cum id uovere in sua potest uoluntate fuerit.
 Quod si quis sciente & uxore, nec contradicente, vitam
 professus fuerit monachalem, uxore postmodum defun-
 cta, nec habitum quem semel assumpsit, abijcere, nec a-
 liquam sibi matrimonio copulare poterit. Matrimo-
 nium quoque tunc si contractum dicitur erit:
 quod in eo, qui consentiente uxore professus fuerit, mul-
 to magis obtinetur, quamquam monasterium nunquam
 ingressus fuerit.

*Si uxor uirum esse mortuum, religionem est ingressus, & u-
 xorem habuit, si uir mortuus, non cogitur reuertari ad monasterium, licet
 se illi respiciat. h. d.*
Quid statum de ea, quae credens maritum mortuum, &
 habitum religionis assumpsit, an si eo reuerso, de mo-
 nasterio educta fuerit, post obitum uiri sit ad regularem
 obseruantiam compellenda? Et quidem huic consultius
 ad salutem fuerit, si ad monasterium redeat: sed si ad hoc
 perducari non poterit, cogenda non erit.

*Etiam altera conjugum inuito potest qui uovere peregrinatio-
 nem. h. d.*
Iket autem alter conjugum altero inuito religionis
 uocum non possit assumere, uiri tamen etiam prae-
 ter uocum assensum peregrinationis ad terram sanctam pro-
 positum uovere, & implere libere ualent.

*Uxor non potest inuisitata de morte uiri, contrahere non potest,
 quamuis continere nequeat. h. d.*
Et quomodo illi diuinitate in peregrinatione com-
 moretur, vel etiam ab hostibus capti nuncientur,
 donec certum nuncium de uirorum morte uxores non
 receperint, ad aliorum conjugum conuolare non po-
 terunt, quamuis ut certiorarentur, magnam adhibue-

rint diligentiam, & ejus aetatis sint & fragilitatis, ut con-
 tinere nequeant.

*Agens petitor ad conjugum, obstat consanguinitatis exceptio,
 secus si possessor: quia antequam de exceptione cognoscatur, ple-
 naria restitutio est facienda, nisi conuentus excipiens juret de ma-
 litiis, & probationes habeat in promptu: quo casu fiet restitutio
 quasi alia, non quasi opulenta. h. d.*

Ergo nisi legitima sub sit exceptio, conjugibus temere
 disjunctis, alterum alterius repetendi semper inue-
 num lus manet. Erit autem legitima exceptio, cum ali-
 quis consanguinitatis gradus obicitur a: quo quidem
 casu, licet si petitorio iudicio actum sit, antea de ipsa ex-
 ceptione cognosci debeat: si tamen possessorio quis ex-
 periat, antequam de consanguinitate discutatur, ple-
 naria erit faciendi restitutio, nisi is qui conuenitur, & de
 malitiis juret, & super exceptione promptas probationes
 offerat. Quo casu excepta carnali commixtione, tantum
 quoad reliqua, restitutio facienda erit.

*Si mulier restituenda timeat suam uirum, debet ab eo praestari
 cautio: & si ea non potest sufficiens, dum causa plene cognoscitur,
 uxor est dependenda in loco honesto & tuto. h. d.*

Probatio tamen erit idonea cautio b, quod nullam
 restituat violentiam uiri inferet: quod si tanta sit uiri
 feuitia, aut odium tam capitali uxorem prosequatur; ut
 reuidantur mulier sufficiens securitas providi nequeat,
 utque ad caute decisionem alicui probet & honesta mul-
 lieri studiosius custodienda committetur, in loco ubi uir,
 vel ejus conjuncti, mulieri nullam molestiam iniuriam in-
 ferret. c

*Ob solam traditorem mulieris ad domum, nullam ius oritur
 impeditivam sequenti matrimonio. h. d.*

Et hac quidem obtinent, secuto inter uiros & mulie-
 res matrimonio. Ceterum d si nullis praecedenti-
 bus sponalibus, vel legitimo consensu mulier ad uiri do-
 mum iam traducta, postea abeodens alii forte nubere
 uoluerit, nulla facienda erit restitutio.

*Qui uivente uxore etiam ab eo separata quoad totum, secun-
 dario conjugium duxit uxorem, etiam prima mortua separatus a se-
 cundo, sed cum alia contrahere poterit. h. d.*

Omnitionis e quoque repetenti obstat exceptio, to-
 trique ob eam causam sequuta separatione, separata
 uivente, aliam usque adeo suscipienducere quis prohibe-
 tur, ut si de facto duxerit, exque ea filios susceperit, etiam
 mortua adultera eandem reuere non possit, quod ipsum
 & priore uxore minime cognita sibi locum uendicat, li-
 cetaliam ducere minime prohibeatur.

*Si mulier matrimonium contraxerit cum eo quem ignorabat
 conjugium, uxore prima mortua erit in ejus potestate rursus reuere-
 nere. h. d.*

Hoc f tamen de ea intelligi oportet, quam quis non
 signaram aliam uivente, & forte aliquid in morte al-
 terius machinatum, in uxorem duxit: nam si qua prece-
 dentis matrimonii penitus inscia alicui nupserit, priore
 mortua, nisi mulier diuortium petat, ad petitionem uiri
 non sunt separandi. Nec enim sustinendum est, ut uir
 qui fuerit in legem commisit, de proprio dolo com-
 modum reportet.

*Cum ea quam quis uxore uivente cognouit non sub specie ma-
 trimonii, sed iuncta uxore potest qui contrahere, si neuter ipsorum
 machinatus est in morte praedijunctae uxoris. h. d.*

Cum ea autem, quam quis uxore uivente non prae-
 xtu matrimonii cognouit, si nihil in pernicie olim ui-
 uentis uxoris uir, aut mulier cognita, machinatus fuerint,
 nec fidem de contrahendo sibi inuicem dederint, contra-
 ctus postea nuptiae legitime reputandae erunt. Sed et si

a. C. an. & fin. extr. de adult. b. C. gaudemus. extr. de con-
 uis. conj. c. C. de conu. conj. d. C. quidam. extr. de con-
 uis. conj. e. C. consilium. extr. de. ist. f. C. ex parte. extr. de. ist.
 g. C. placet. extr. de conu. conj. h. C. in Provincia. infra.
 extr. de. ist.

a. C. literas. extr. de restit. spol. b. C. literas in fin. extr. de
 restit. spol. c. C. ex transmissa. extr. de. ist. d. C. ex parte. extr. de
 restit. spol. e. C. ex literarum. extr. de eo qui duxit in mat.
 extr. de eo qui duxit in mat.

fidem quidem sibi invicem dederint, vel etiam de facto contraxerint a, si nec ante, nec post, legitima conjuge superstitite, carnalis intercessit copula, quamvis uterque graviter deliquerit, & propterea etiam sit imponenda poenitentia, matrimonium tamen contractum post uxoris obitum, minime dissolvitur.

Domum aliquod subsecutum procedens delictum, & ejus poenitentiam non abolet. h. d.

Vbique adeo b autem machinato in alterius conjugum obsequio adhibita, inter superstitis machinatores matrimonium spem excludit, ut si infidelis cum Christiana communicato consilio ejusdem maritum de medio sustulerit, licet postea per studium superstitis uxoris ad fidem Christianam translatus fuerit, non tamen propterea magis cum ea nuptias legitimas contrahere, aut contractas retinere poterit. Nec enim hujusmodi lucro, tam detestandum damnum Ecclesia resarciri patitur.

Animus & propositum distinguunt maleficia. h. d.

Diversa c ratio est eorum, qui ad fidem conversi, illorum sibi matrimonio junxerunt uxores, quos in belli certamine occiderunt: eorumque qui conversas duxerunt, quarum infideles maritos simili modo interfecerunt. nam cum tales virorum defunctorum interitum specialiter non quaesiverint, & matrimonium inter hujusmodi personas licite potest contrahi, & sic conjuncti divortium postulare nequeunt.

Tuivitar affectus licet non sequatur effectus. h. d.

Sed est machinationem adhibitam in necem conjugis effectus consequutus non fuerit, si infidiator alteri supervixerit, spe conjugii d perpetuo destitutus, ad secundas nuptias nunquam aspirare poterit: sicut & in his accidit, qui incestum admiserunt, sacerdotem interfecerunt, & aliis pluribus casibus.

Secunda nuptia absq. timore infama intra annum luctus post sui celebrari, sed non debent benedici, quocumq. tempore contrahantur. h. d.

Illud quoque admonendi sumus, quibus casibus secundarum nuptiarum permessa est celebratio, minime vendendum est nuptiis, ne si intra annum luctus ad secunda vota transeat, aliqua notetur infamia e. Cum enim secundum Apostolum mulier viro mortuo sit ab ejus lege soluta, spud eundem sententia & auctoritate, omnis legalis infamia censetur abolita: cum in his praesertim seculares leges non dedignantur sacros Canones imitari. Vir f tamen & mulier ad bigamiam transiens, non debet a Presbytero benedici: quia cum semel benedicti fuerint, hujusmodi benedictio iterari non debet.

DE REBUS SACRIS, S ANCTIS, ET RELIGIOSIS. TITVLVS XVII.

Titulus sequens scilicet subordinat sequentia ad precedentia. h. d.

Sacramentorum brevis explicatio tractatu, illorumque sectione ac natura cognitis, transeamus jam ad res sacras & sanctas, quales sunt Ecclesiae, Altaria, Sanctorum in his condita reliquia, vasa, vestes, & similia ad divinum cultum principaliter comparata. Paulo mox & de religiosis districti, ut sunt, religiosae domus, xenodochia, cetera, & sepulturae.

DE CONSTRVENDIS, CONSECRANDIS, ET REPARANDIS ECCLESIIS, ET ALTARIIBUS. TITVLVS XVIII.

Non licet celebrare, nisi in templis consecratis, nisi ex privilegio, vel ex causa necessitatis. h. d.

a C. i. ext. de eo qui dicit in matr. b C. i. ext. de non res. in fid. c C. i. ext. de conv. in fid. d C. i. ext. de divortiu. e C. pen. & in ext. de sech. imp. f C. i. ext. de matr. de sech. imp. g C. i. ext. de matr. de sech. imp. h C. i. ext. de matr. de sech. imp. i C. ad audientiam. l. i. l. i. ext. de matr. de sech. imp. k C. i. ext. de matr. de sech. imp.

Fecclesiam a hoc loco accipimus eorum non Christianorum multitudinem, sed tantumque congregationem, quam manifestum ipsum templum, domus & orationis domum, ab eo quod continetur in eo quod quam sacra deo denominatione. Sic ergo non aliter debent: sic non in aliis, quam in Domino condenda locum cultum explendum utentibus, sicut contenta, sacra offerre licet: nisi quis super hoc specialiter permissus, vel summa coegit necessitas: ut prope e. quae combusta sit ecclesia, quo casu, donec illa restructa, an capellis cum sacra tabula celebrari poterit.

Constitutum in vitio, licet celebrari fas sit, & ad id non vari domibus est deponendus. h. d.

In itinere d quoque constituta, ecclesia non potest, sub dio, sive in tentoriis, si tabula altaris, ceteraque ministeria adfuerint, missam solemnem celebrare mittendum erit: alioqui si quis in oratoriis, an in variatas domos constituta, sine consensu Episcopi licet in re aulus fuerit, deponendus erit.

Episcopus excoiscentivus fidelibus, non est nuptias nuptiarum potest, & usum in plures dividi. h. d.

Constituuntur autem Ecclesiae, vel ob incrementum populi, vel ob commoditatem plebium, vel utraque universitatis intuitu, aut in pastoralis dignitatis principium. Ob incrementum populi tunc nova constituta est Ecclesia, cum certis in regionibus adeo multum desiderium excrevit, ut illorum cura unica sit impotens. Sicut f enim ea ratione unus Episcopus in tota, astitit excedente volumine, dividi potest: licet Episcopus de baptizantibus & parochialibus Ecclesiis habet unum accedere e consensu, facere potest: quod si factum fuerit, illa pars populi, quae novis Ecclesiis dependit, a iure prioris Ecclesiae abolvitur.

Plures baptismales Ecclesiae non debent fieri sine auctoritate, & terminatum contraversione ad idem populum, vel forte. h. d.

Plures g tamen baptismales Ecclesiae in una terminatione facere non poterit. Quod si de terminatione duarum matricum ecclesiarum conventio fuerit, plures utrarumque discernent: quod si non conveniant, Dei iudicio controversa discernentur.

Non est per iurum Episcopus, subrepticis Ecclesiis, seu parochiis non alienare ecclesiastica. h. d.

Nec h quicquam Episcopo obstat, quod de rebus Ecclesiae non alienandis iuraverit, nam & illi non obstante juramento, populo indigenti super necessitate institutione salubriter providere poterit, & debet.

Ob commoditatem plebium nova Ecclesia adificari potest, quae tamen matris honorem exhibere debet. h. d.

Plebium i commoditas tunc novam adificari debet Ecclesiam, cum parochianorum pars non possit à veteri, ut certis temporibus non sine magna difficultate, & periculo illam dire, & illi congruis temporibus divinis interesse, & sacramenta percipere possint: quo quidem casu maxime si ministerio commodè pro sustentatione sua provideri possit, nova quidem erit Ecclesia construenda, sed à filiali matrici Ecclesiae pro facultate sua competens honor exhibendus erit.

Universitatis intuitu potest nova Ecclesia adificari, neque pro leprosi. h. d.

Vniversitatis intuitu nova Ecclesia edificari poterit: veluti cum plures simul leprosi & alii morbo

a Can. Ecclesia de cons. dist. i. b C. i. ext. non aliter de matr. ea qua de cons. dist. i. c C. i. ext. de cons. dist. i. d C. i. ext. de cons. dist. i. e C. i. ext. de cons. dist. i. f C. i. ext. de matr. de sech. imp. g C. i. ext. de matr. de sech. imp. h C. i. ext. de matr. de sech. imp. i C. ad audientiam. l. i. l. i. ext. de matr. de sech. imp. k C. i. ext. de matr. de sech. imp.

